

П. І. Мігірін,

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті досліджуються деякі аспекти педагогічної психології у процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей.

Ключові слова: дидактика, психологія, запам'ятовування, слухова пам'ять, мотивація, позитивні емоції, психічні процеси, мовленнєві навички.

ROLE OF PSYCHOLOGICAL FACTORS IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

The article deals with some aspects of pedagogical psychology in learning foreign languages of non-linguistic specialities students. In a number of their works the Ukrainian and foreign scholars take into consideration the problems of skills and professionalism of educational activities and, in particular, the issues of educational psychology and didactics concerning the optimal organization of the process of learning foreign languages in accordance with modern requirements and the actual conditions of foreign language teaching of professional direction.

The researchers worked out the theoretical bases of studies that involve the development of intellectual, volitional, emotional and motivational spheres of personality. They found out that teaching a foreign language in high school is closely linked with the rational use of psycho-physiological theory of memory. The success of the speech processes depends on well-established long-term and operational memory, and which should be developed in learning a foreign language.

Motivational factor occupies an important place among the necessary conditions for the organization of effective teaching process. It is proved that positive emotions as an important component in the structure of human mental activity is one of the most effective means to encourage students to learn. The current teacher in organizing the educational process should be the regulator of the spiritual world of students and promote further skills improvement in a foreign language.

Special studies have shown that learning a foreign language as a means of intercultural communication is an effective tool of knowledge stimulation and students creativity demonstration.

Our studies affirm that activation of thinking reinforces the work of attention, memory, and saturation of foreign language classes content with socio-cultural information stimulates cognitive and communicative motivation, thereby activating the mental abilities of students, including the operations of analysis, synthesis, mental planning and reflection.

Key words: didactics, psychology, memorizing, aural memory, motivation, positive emotions, psychiatric processes, speech skills.

РОЛЬ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В статье рассматриваются некоторые аспекты педагогической психологии в процессе обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей.

Ключевые слова: дидактика, психология, запоминание, слуховая память, мотивация, положительные эмоции, психические процессы, речевые навыки.

Постановка проблеми. Останніми роками стрімко збільшилася кількість інформації, яку студенти мають засвоїти для успішного навчання у вищому навчальному закладі. Але порівняно з системою навчання, що існувала в країні до введення Болонської системи, обсяг обов'язкових аудиторних занять, зокрема, у немовних ВНЗ зменшився, хоча залишається актуальним завдання сформувати у майбутніх фахівців практичні навички, необхідні для подальшої професійної діяльності. Водночас інтеграція України у європейський і світовий освітній простір зумовила зміну статусу іноземної мови, вивчення якої набуло глобального характеру. А це потребує пошуку нових форм і методів навчання численних, психологічно відмінних груп студентів для найповнішої реалізації природних здібностей кожного з них.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Загальновідомо, що методика викладання іноземних мов (ІМ) не існує ізольовано, вона пов'язана з багатьма іншими науками (філософією, фізіологією, психологією, мовознавством, педагогікою та ін.), орієнтуючись на встановлені ними закономірності. З лінгвістики методика бере науково обґрунтовані дані про характер взаємовідносин різних рівнів мови як системи фонологічного, морфологічного, синтаксичного, семантичного і логічного. Психолінгвістика, яка досліджує мовні здібності людини, процеси породження і сприйняття нею мовленнєвих повідомлень й описує закономірності мовленнєвої діяльності, допомагає викладачам іноземної мови сформувати уявлення про зв'язки між мовою, мовленням і мовленнєвою діяльністю та усвідомити механізми оволодіння і користування мовою. На сторінках наукової літератури проблемам організації навчання іноземної мов приділяється велика увага. У низці своїх робіт вітчизняні і зарубіжні науковці (І. Л. Бім, О. О. Белявська, Л. В. Виготський, П. Я. Гальперін, В. В. Давидов, Н. В. Вольф, У. А. Гуцало, І. А. Зимня, С. Ю. Ніколаєва, Л. С. Панова, Є. І. Пассов, В. М. Плахотник, К. Роджерс, Н. К. Склярєнко та багато інших) зосереджують увагу на проблемах майстерності і професіоналізму педагогічної діяльності і, зокрема, на питаннях психології і дидактики, що стосуються оптимальної організації процесу навчання іноземної мови відповідно до сучасних вимог та реальних умов навчання ІМ професійного спрямування.

Тому **метою статті** є висвітлення деяких аспектів педагогічної психології і аналіз окремих психічних процесів під час навчання іноземної мови студентів немовних вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку дидактики характеризується розробкою та впровадженням цілої низки наукових теорій, знання яких дозволить викладачу забезпечити ефективність навчально-виховного процесу.

Так, спираючись на вчення Л. С. Виготського, дослідники розробили теоретичні основи навчання, які передбачають розвиток інтелектуальної, вольової, емоційної та мотиваційної сфер особистості.

При викладанні іноземної мови слід враховувати ступінь розвитку психічних функцій, в першу чергу, студентів – першокурсників, а саме: рівень сталості їхньої уваги, сприйняття, запам'ятовування, чутливості інтонаційного слуху, функціонування механізмів мислення, в тому числі й рефлексії (здатності до міркувань, аналізу думок, почуттів); рівень сформованості пізнавальних інтересів; загальний кругозір студентів.

Як свідчить досвід, найбільш адекватно відображають сформованість механізмів комунікативного розвитку першокурсників наступні фактори: 1) комунікативна виразність мовлення як показник сформованості фонематичного слуху; 2) ритм як компонент мовленнєвого слуху і найсуттєвіший компонент просодії (система вимови наголошених і ненаголошених, довгих і коротких звуків у мові); 3) здатність утримувати основну інформацію упродовж процесу слухання; 4) уміння свідомо будувати або відтворювати зв'язне висловлювання рідною мовою на основі прослуханої інформації.

Важливу роль в оволодінні іноземною мовою відіграють процеси **сприймання**. З практики відомо, що засвоєння матеріалу здійснюється успішно лише тоді, коли в його запам'ятовуванні діє якомога більше аналізаторів. Викладачу слід звернути особливу увагу на розвиток слухових і мовномоторних відчуттів. І дійсно, слабкі студенти запам'ятовують технічний термін або складне словосполучення краще, якщо кожен нову мовну одиницю декілька разів пред'явити на слух, і студенти відповідно повинні повторити її вголос. Ці відчуття треба потім підкріпити звуковими і рукомоторними відчуттями, тобто зазначені специфічні терміни треба декілька разів прочитати й написати. Лише за цих умов успішно закладатимуться в пам'ять образи мовних знаків в усій сукупності їх модальностей: як образи слухові, мовномоторні, зорові і рукомоторні.

За цією ж схемою, дотримуючись дидактичного принципу навчання «від легкого до важкого, від відомого до невідомого, від простого до складного» (Я. Коменський) та психологічної структури засвоєння знань – сприймання, розуміння, осмислення, узагальнення, закріплення, застосування, слід відпрацьовувати новий граматичний матеріал, пов'язаний, наприклад, з перетворенням речень з дієсловом в активного стану на пасивний тощо.

Процес викладання іноземної мови у вищій школі дуже тісно пов'язаний з раціональним використанням психофізіологічної **теорії пам'яті**. Як відомо, існує пам'ять довготривала і короткочасна (оперативна). Обидва види пам'яті важливі для засвоєння іноземної мови. В довготривалу пам'ять закладаються мовні засоби. Використання ж мовних засобів в мовленні здійснюється через оперативну пам'ять, яка необхідна для здійснення поступових операцій в процесі мовленнєвої діяльності. Обидва види пам'яті тісно між собою пов'язані, їх треба розвивати при навчанні іноземної мови, адже успішність процесів мовлення залежить від рівня їхнього розвитку. Не менш важливі в процесі засвоєння іноземної мови рецепторні види пам'яті: зорова, слухова, моторна та вербальна. Чим більше рецепторних каналів бере участь у процесі пізнання, тим ширшими є кордони пам'яті, що сприяє ефективнішому запам'ятовуванню та утримувannya інформації в пам'яті [9, с. 424].

З психології відомо, що існують два види запам'ятовування – **довільне** і **мимовільне**. Викладач іноземної мови повинен брати до уваги особливості, функції і місце кожного з них. Мимовільне запам'ятовування має місце тоді, коли спеціальна мета запам'ятати, вивчити що-небудь не ставиться, а запам'ятовування відбувається саме собою, в процесі якої-небудь іншої діяльності, особливо якщо вона має для студентів особисту значущість.

Результати досліджень науковця Л. Кости свідчать, що пам'ять у студентів з домінуючою правою півкулею мимовільна, і вони не здатні запам'ятовувати силою волі, тому великого значення під час занять потрібно надавати мимовільному запам'ятовуванню іншомовної інформації [6, с. 23].

Проведені дослідження показали, що якщо в навчанні іноземної мови весь час ставити перед студентами комунікативні, немовні завдання, а мовні засоби подавати немов би на другому плані як засіб досягнення задач спілкування, то запам'ятовування самого мовного матеріалу відбувається скоріше й міцніше. Тоді стає зрозуміло та роль, яка відводиться в навчанні іноземної мови мимовільному запам'ятовуванню. Це потребує від викладача постійного пошуку таких вправ, в яких студенти б говорили, читали щось для них цікаве, і водночас засвоювали б мовний матеріал.

При дослідженні хвильової активності головного мозку (Н. В. Вольф, І. І. Коробейнікова) було виявлено, що «неуспішні» студенти відрізняються від «успішних» студентів нижчою активністю лівої півкулі головного мозку, навіть при виконанні вербальних і знакових завдань. У таких студентів значно нижча частота переходу з однієї півкулі на іншу при виконанні завдань, які вимагають дієвості різних стратегій. Довільна пам'ять студентів з логічно лівою домінуючою допускає зазубрювання і багаторазове повторення матеріалу, що зазвичай і відбувається в навчальному процесі вищого навчального закладу [3, с. 238].

Досліджуючи людей із феноменальною пам'яттю, вчені дійшли висновку, що таким людям вдалося досягнути таких надзвичайних здібностей завдяки тому, що вони певним способом «забарвлювали» інформацію, яку потрібно запам'ятати, яка в результаті перетворювалася на незвичайну, екзотичну, вражаючу чи забавну. «Забарвлену» інформацію, як з'ясувалося, легше запам'ятати, оскільки вона збільшує рівень емоційного збудження та уваги [5, с. 147].

З іншого боку, не слід нехтувати довільне запам'ятовування. Воно є важливим для засвоєння значень, форм мовних одиниць та змісту того, що треба висловити при говорінні, запам'ятати при читанні або аудіюванні.

Успіх студентів в оволодінні іншомовною мовленнєвою діяльністю у значній мірі залежить від **мотивації** їхнього навчання. Аналіз науково-методичної літератури засвідчив, що серед інших необхідних умов з ефективною організацією навчання (оптимальне планування та керування, систематичний контроль) важливе місце посідає наявність саме мотиваційного фактору у студентів під час вивчення дисципліни.

З досвіду роботи бачимо, що студенти, які розуміють необхідність вивчення англійської мови для подальшої професійної діяльності та становлення як особистості, ретельно працюють як протягом аудиторних занять, так і при виконанні завдань з самостійної роботи. А ті студенти, які не бачать перспективи використання іноземної мови у майбутньому, або виконують завдання формально, або не виконують їх взагалі.

Найбільш важливими видами мотивації для студентів є:

1) Мотивація, пов'язана із перспективою використання іноземної мови в майбутній практичній діяльності, її називають «віддаленою», «загальною» «природною». Вона може ґрунтуватися, наприклад, на таких міркуваннях: «Я хочу бути інженером-будівельником. В наш час неможливо стати хорошим спеціалістом, не знаючи про досягнення світової науки й техніки в галузі будівництва. Для цього необхідно знати іноземну мову»;

2) Мотивація, обумовлена самою діяльністю студентів на занятті іноземної мови, в результаті якої вони переконуються, що вміють спілкуватися іноземною мовою. Така мотивація є особливою сильною, якщо студенти виконують цікаві комунікативні вправи. Осць як вони пояснюють своє бажання вчити іноземну мову: «Ми наполегливо вчимо французьку, на заняттях не гаємо ані хвилиночки». «Наші заняття німецької мови насичені вправами ланцюжком по рядах, потім вдвох, втрох, і виявляється, що кожен з нас може щось розповісти, поспілкуватися один з одним».

Отже, узгоджена діяльність викладача та студентів має здійснюватися у встановленому порядку та певному режимі при виконанні академгрупою того чи іншого завдання. Це може бути *фронтальний режим* (викладач працює з усією групою студентів, скажімо, при введенні певних мовних одиниць або відпрацюванні складних граматичних структур), *парно-синхронний режим* (всі студенти працюють в парах одночасно), *парно-індивідуальний* (окремі пари по черзі працюють перед аудиторією, наприклад, будують діалог з використанням речень на закріплення нового граматичного матеріалу), *робота в малих групах* (групи по 3-5 студентів розв'язують окремі завдання, а потім звітують за них перед аудиторією), *режим «натови»* (кожен студент має завдання, пов'язане із пошуком інформації шляхом опитування якомога більшої кількості студентів у заданий викладачем час), *рухомі шеренги* (тут студент щоразу веде бесіду з іншим співрозмовником, з яким спілкується протягом короткого проміжку часу, визначеного викладачем) [4, с. 109].

Цю мотивацію називають «ближньою», або «штучною». Вона сприяє закріпленню «віддаленої», «природної» мотивації. Якщо студент на кожному занятті переконується в тому, що він здатний почати і підтримати бесіду, зрозуміти іншомовні висловлювання, що ці вміння з плином часу удосконалюються, то це створює в нього загальну перспективу оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування [8, с. 245].

Успішне оволодіння іноземною мовою у її когнітивній функції сприяє формуванню мовного чуття та стійкої мотивації постійної роботи над вдосконаленням мовленнєвих навичок. Ще один бік мотиваційної сфери навчальної діяльності – інтерес до навчання. Основною рисою інтересу виступає **емоційне забарвлення** і, в першу чергу, позитивні емоції, які мають особливе значення на початковому етапі навчання ІМ професійного спрямування, коли студент починає цікавитися змістом навчального процесу.

Встановлено, що емоційні процеси завжди активізують творчу діяльність людини. Зокрема, К. Д. Ушинський наголошував: «Ніщо – ні слова, ні думки, ні навіть вчинки наші не виражають так ясно і точно нас самих і наше ставлення до світу, як наші почування: в них чути характер не окремої думки, не окремого рішення, а всього змісту душі та її ладу» [10, с. 87].

На ситуаціях, які забезпечують вияв емоційного ставлення до різних подій, акцентує увагу зарубіжний дослідник К. Роджерс [11, с. 122].

Отже, важливою дидактичною умовою переведення знань у переконання є **емоційне ставлення** слухачів до предмету, що вивчається ними. Тому емоції як важлива складова у структурі психічної діяльності людини є одним з найефективніших засобів стимулювання студентів до навчання. Інформаційність, емоційна напруга матеріалу, що вивчається, через вмиле викладання педагога передаються слухачам, заховаючи їх.

Раніше у вищій школі домінував безсистемний педагогічний вплив на формування вміння встановлювати емоційні контакти між суб'єктами навчального процесу. Професійна підготовка викладача радянської доби давала йому теоретико-методичні уявлення про те, як формуються знання, вміння і навички, але вона не давала йому жодних відомостей про те, як створювати емоційний фон занять. Вчені вважають провідним завданням викладача створення позитивних емоцій: опора на них сприятиме пошуку інформації, яка підтримує стан задоволення, піднесений настрій студентів і, навпаки, негативні емоції викличуть дії, що спрямовані проти навчання і зменшують його продуктивність [5, с. 149].

Сучасний педагог під час організації навчально-виховного процесу має бути регулятором духовного світу студента і, підтримуючи правильні дії студентів, стимулюючи їхні успіхи, сприяти подальшому вдосконаленню вмінь і навичок з іноземної мови. Для створення сприятливої емоційної атмосфери заняття психологи рекомендують використовувати зворотній зв'язок, різні види захоювання, залучення до творчої діяльності, нетрадиційне подання дидактичного матеріалу з широким використанням інноваційних технологій і системи Інтернет. Це вимагає від викладача високої професійної підготовки і психологічної культури, знання індивідуальних особливостей студентів, психології академічної групи як колективу і передбачає володіння ним засобами впливу на мотиви та інтереси вихованців [1, с. 126].

Психологи з'ясували оцінку впливу позитивних емоцій на розумову діяльність студентів, у результаті чого встановлено, що працездатність у студентів при цьому підвищується на 30–40%. Однак, незважаючи на досить сильний вплив емоцій на успіх у навчанні, більшість викладачів досі вважають, що головне в педагогіці – це добре знати свою науку та вміння послідовно і логічно її викласти, а решта – справа слухачів. За такого ставлення працездатність слухачів знижується на ті ж самі 30–40% [2, с. 48].

Як свідчать проведені дослідження, люди мають здатність запам'ятовувати інформацію, яку почули на початку розмови та в її кінці. Ці явища називаються ефектом першості та ефектом свіжості. Відповідно до цього твердження, можна зазначити, що, незалежно від тривалості заняття, студенти запам'ятовують тільки початкову та кінцеву інформацію, яку містить викладений матеріал. Саме тому створення якомога більшої кількості «початків» та «кінців» протягом заняття за допомогою згаданої вище «забарвленої» інформації є важливим елементом навчального процесу. Вчені констатували, що періодичне переривання завдання, навіть такого, перебіг якого проходить вдало, може призводити до отримання значно кращого результату в запам'ятовуванні інформації [12, с. 31].

На думку фізіологів, зустрічаючись з чимось новим і незвичайним, мозок людини «дивується». Внаслідок цього активізується величезна кількість нервових елементів, включаються зв'язки між різними ділянками мозку, збільшується обсяг пізнавальної інформації, що надходить через очі, вуха, інші сенсорні входи і засвоюється студентом. Зокрема, насичення предметного змісту заняття іноземною мовою **соціокультурною інформацією** стимулює пізнавально-комунікативну мотивацію вихованців, активізуючи їх розумові здібності. До того ж, новизна предметного змісту цієї інформації є вагомим чинником інтенсифікації навчального процесу і розширення загальнокультурного світогляду студентів [4, с. 111].

Глибоке знайомство з субкультурою країн, мова яких вивчається, як правило, захоплює молоде покоління і викликає в них почуття великого естетичного захоювання, а також почуття співпричетності до іншого народу, яке досягається без особливих зусиль. Поясненням цього феномена є ще одна вікова особливість студентської молоді, помічена психологами й методистами: відсутність упереджень, негативних стереотипів щодо інших народів та їх країн. На відміну від дорослого населення, студентська молодь внутрішньо схильна до міжкультурної комунікації і психологічно її представники готові виступати посередниками в руйнуванні культурних бар'єрів. З огляду на цей фактор впливає двоєдине завдання навчання іноземної мови у вищій школі: формувати культурну толерантність студентів і створювати адекватні умови для набуття ними оптимального рівня міжкультурної іншомовної компетенції.

Незнання або невиконання правил місцевого мовного етикету, невірне розуміння мовних дій тієї країни, де знаходимося, зможе привести до серйозних непорозумінь і навіть конфліктів [7, с. 229].

Дослідження показали, що навчання ІМ як засобу міжкультурного спілкування є ефективним інструментом стимуляції пізнання, розкриття творчого потенціалу особистості студента і посилення гуманізації.

Висновки. Таким чином, психологічними факторами ефективного організації навчання іноземних мов студентів ми вважаємо мотиваційну та емоційну сфери особистості, процеси запам'ятовування та збереження іншомовної інформації, оптимальну організацію педагогічного процесу.

Важливою дидактичною умовою переведення знань у переконання є емоційне ставлення слухачів до вивчення іноземної мови, що стимулює їх пізнавально-розумову активність, підвищує працездатність, робить їх життя повноцінним і цілеспрямованим.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з питань пам'яті та використання резервів пам'яті, засвідчив, що, незалежно від тривалості заняття, студенти запам'ятають тільки початкову та кінцеву інформацію заняття. З цього випливає, що звернути увагу потрібно на те, щоб важлива інформація, яка міститься протягом заняття, не просочувалася через пам'ять суб'єктів навчальної діяльності.

Дослідне навчання показує: насичення предметного змісту заняття іноземною мовою соціокультурною інформацією активізує розумові здібності студентів, зокрема операції аналізу, синтезу, уявного планування і рефлексії. Це означає, що при навчанні буде важливо не тільки досягти якісних результатів в оволодінні іншомовним спілкуванням, а й знайти можливість реального виходу на іншу культуру та її носіїв.

Література:

1. Борисенко А. О. Програма з англійської мови для професійного спілкування / А. О. Борисенко. – К. : Ленвіт, 2012. – 126с.
2. Вергасов В. М. Активізація пізнавальної діяльності студентів у вищій школі / В. М. Вергасов. – К. : Вища школа, 2007. – 48 с.
3. Вольф Н. В. Половые различия функциональной организации процесса обработки речевой информации / Н. В. Вольф. – Ростов на Дону : ООО ЦВВР, 2009. – 238 с.
4. Корнилова Т. В. Интеллект и творчество студентов в условиях инновационного обучения / Т. В. Корнилова // Национальный психологический журнал. – 2006. – No 1. – С. 109–111.
5. Коробейникова І. І. Параметри психомоторних реакцій, психофізіологічні характеристики, успішність і показники ЕЕГ людини [Текст] / І. І. Коробейникова // Психол. журн. – 2008. – Т. 21. – No 1. – С. 147–149.
6. Коста Л. Соотношение физиологического и психического в высшей нервной деятельности человека / Л. Коста.–Новоросийск : [б.н.и.], 2007. – 23 с.
7. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению / Е. И. Пассов. – М. : Просвещение, 2005. – 229 с.
8. Рахманов И. В. Очерки по методике обучения немецкому языку / И.В. Рахманов. – М. : Высшая школа, 2006. – 245 с.
9. Степанов О. М. Энциклопедия эрудита / авт.-упор. О. М. Степанов]. – К. : «Академвидав», 2006. – 424 с.
10. Ушинский К. Д. Избр. соч. / К. Д. Ушинский. – М. : Педагогика, 1974. – Т. 1. – 87 с.
11. Rogers C. O stawagie się osobą / C.R. Rogers.–Poznań:Rebis, 2010. – 122 s.
12. Tamblyn D. Laugh and Learn : 95 Ways to Use Humor for More Effective Teaching / D. Tamblyn. – AMACOM Div American Mgmt Assn, 2003. – 31 p.

УДК 378.123:005.336.5

О. В. Николаенко, Т. О. Ушата,

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів,

ФЕНОМЕН МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК ОЗНАКА ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ЯКОСТІ

У статті розглянуто властивості міжкультурної комунікативної компетентності у контексті культурологічного, комунікативного, компетентнісного підходів з метою гуманітарної оцінки професійно-педагогічної якості викладача вищої школи, що є однією із складових педагогічних умов підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови.

Ключові слова: міжкультурна комунікативна компетентність, міжкультурна особистість, професійно-педагогічна якість, викладач вищої школи

CROSS-CULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE PHENOMENON AS A SPECIAL FEATURE OF A HIGHER SCHOOL LECTURER'S PROFESSIONAL AND PEDAGOGIC QUALITY

The article reveals characteristics of a cross-cultural communicative competence in the context of culturological, communicative competence of approach for the humanist assessment of a professional pedagogic merit of higher school lecturers that is vital to increasing in students' motivation to study foreign languages. The authors emphasize the role of a university teacher both as a skilled professional and a transferor, who absorbs and sees the essence of professional norms, having become a pro, and translates cultural norms of a certain professional field and transforms them through the function of culture creation realization and ensures professional activity.

Key words: intercultural communicative competence, intercultural identity, professional teacher quality, higher school lecturer.

ФЕНОМЕН МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМУНІКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ КАК ПРИЗНАК ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КАЧЕСТВА

В статье рассмотрены характеристики межкультурной коммуникативной компетентности в контексте культурологического, коммуникативного, компетентностного подходов с целью гуманитарной оценки профессионально-педагогического качества преподавателя высшей школы, составной части педагогических условий, направленных на усиление мотивации студентов к изучению иностранного языка.

Ключевые слова: межкультурная коммуникативная компетентность, межкультурная личность, профессиональное педагогическое качество, преподаватель высшей школы.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями.

Target setting. We live in a correspondence-driven world, in which the actual state of the world imposes constraints on interactions within it. The nature of considerable and at the same time welcomed condition of the modern world is coherence. The goal of coherence is rationality and consistency in judgment and decision making. The openness as, its actual feature, optimizes dynamics and modality of all public processes, within them education seems to be an important factor of systemic interconnections.

Values and cultural norms, language, art, all achievements of a man's spiritual field of life are devoted to create the atmosphere as prerequisites of individuals' openness.

Postclassical type of the educational environment makes the pedagogues master new culture-correspondence modules that, provided always their competent individual-activity formatting, become efficient factors of making the personality.

Linguistic culture belongs to one of determinative means of spiritual and moral development of the personality that is handled by the pedagogues to realize their cross-cultural personality.

New researches, rethinking of traditional ideas of cross-cultural communications are stipulated by the practical demand for culture-correspondence renovation of professional education essence that is oriented to the world's progressive standards.

One of the obstacles of the process is a contradiction between an informative civilization demand for cross-cultural communicative competence of a high school teacher and the level of his readiness to exchange through dialoguing and mutual enrichment, insufficient subject to globalization specific character that makes him both the citizen of the native country and the representative of